

EZ A LAP

NAGY KÁROLY

ERDÉLYI REFORMÁTUS PÜSPÖK

ÁLDOTT EMLÉKEZETÉRE
VAN SZENTELVE.

1868 – 1926.

„MIVELHOGY NEM A LÁTHATÓKRA
NÉZÜNK, HANEM A LÁTHATAT-
LANOKRA.” II. Kor. 4: 18.]

Az Ige tükrében.

Az Igével való sáfárkodás.

Ha valaki hallgatója az igének és nem megtartója, az ilyen hasonlatos ahhoz az emberhez, aki a tükörben nézi az ő természet szerinti ábrázatát; mert megnézte magát és elment és azonnal elfelejtette, milyen volt. (Jakab, 1:23, 24.)

Síralmas látvány az üres templom, amelyben vasárnap ásitó padok felett, kongó falak között anélkül kell elszállania Isten gazdag igéjének, hogy ajándékával, áldott magával sziveket termékenyíthetne meg. De az a helyzet sem sokkal vigasztalóbb, amikor a templom *tele van* ugyan, de *üres lelkekkel* van tele, olyan lelkekkel, amelyek se nem alkalmasak, se nem méltóak az Ige befogadására. Az Ige tud csodákat tenni; arra is képes, hogy üres lelkeket beteljesedett, szentlélekhordozó boldog eszközökké varázsoljon át. De éppen ezért, mert az Ige ilyen hatalmas, szent, erős és végtelen, — azoknak, akik hallgatják, akik részesülnek benne és vesznek belőle, kötelességük úgy felszerelteni menni az Igével való találkozásra, hogy az elnyerendő fenséges tartalomhoz, amit az Ige nyújt, illő és méltó keretet vigyenek magukkal.

Az istentiszteletre — legyen az vasárnapi istentisztelet, házi áhitat, csendes óra, bibliakör, vagv akármilyen alkalom, amelyből Isten Igeje szól hozzánk, — készüléssel kell menni. A felkészültség lelki magatartása az a televény, amelyen az Ige gyümölcse megerem. Nem elég, hogy a lélek áhíataka csak hangulat legyen, amely hamarosan szertefoszlik. Önfegyelmézzel, kicsiről nagyobb felé haladó ráneveléssel, külső kereteket is kell biztosítani a pillanat áhíatának maradandó hatással leendő átértékelődésére.

A rákészülés a magános elmélkedés és imádkozás fázisával kezdődik. Némely embernek nincsen rá ideje, — sokszor még vasárnap reggel sem — hogy elszakítva magát apró-cseprő tennivalóitól és szokásaitól, egy pár percre megálljon, félrevonuljon és rendbe szedegesse, felkészítse a lelkét az Isten elé való felmenetelre. De aki nem ér rá ilyesmire, az is megteheti annyit, hogy sok és sokféle kötelessége, dolga, feladata mellett ne feledkezzék el a legfőbb és leggátdásosabb valóságról. A fődolog az, hogy akár csendes elvonultságból, akár lázas elfoglaltságból, mindig azzal az elhatározással járuljunk az Igéhez, hogy benne meg akarjuk keresni, meg akarjuk találni Istent, találkozni akarunk vele, gyönyörűséggel akarjuk átadni magunkat a vele való együttlétnek. Az istentiszteletben az vesz részt igazán, aki érzi, tapasztalja Isten jelenlétét. Micsoda bol-

dogító felfedezés az, ha az ember rábukkan a helyre, ahol a véges lélek összeolvad Isten végtelenségével. Milyen nagy felfedezés ez és milyen egyszerű. Hiszen Isten nincsen messze tőlünk, nem kell országhatáron túlra mennünk érte, se a magasba szállnunk, se a mélységbe bocsátkoznunk. „Odaérkezni, ahol Isten van — mondja Augusztinus — semmi más, mint a hozzámenés akarása; egészen bírja Istent, aki akarja őt.” — A baj csak az, hogy a legtöbb ember nincsen tisztában azzal: mennyire elsőrendű fontosságú és alapvető dolog az a személyes élmény, amely abból származik, ha valaki komolyan keresi és igazán akarja megtalálni Istent. Úgy hozzászoktunk az Istenről szóló beszédekhez, tanításokhoz, tanácsokhoz, beszámolókhöz, hogy a végén hajlandók vagyunk beérni ezekkel. Pedig aki igazán szomjas, az nem éri be a víz kémiai képletével, sem a folyót ábrázoló kék vonallal a térképen. Nem érhetjük be azzal, hogy csak hallunk Istenről, akár teológiai szempontból, akár költőileg; akár az ékesszólás, akár a zsoltárdal- lam közvetítésével. A magunk lábán kell járnunk, magunknak kell megkeresnünk őt. Úgy, hogy istentiszteletre mindig az Istenre való szent várakozás éhségét, ürességét, kell vinnünk a szívünkben.

Erre azért van szükség, mert mikor mi azt hisszük, hogy keressük Istent, tulajdonképpen ő keres minket. Tehát szívünknek nyitva kell állani előtte. Gyógyulás és erőmegújulás rejlik az Istenre való várakozásban és a benne való bizalomban. A keresés, a várakozás, a túlfeszített akarás felőrölné az életünket, ha csak a sajátmagunk energiáiból vennénk hozzájuk a táplálékot. De — mindenén túl — Isten az erőforrás. És amikor a mi külső emberünk úgy érzi, hogy nem érte el a célt, amikor ellankadunk, amikor már-már magunkbaroskadunk, amikor a lelkünkre nagy csend ereszkedik, mert belefáradtunk a zajba, — milyen jó tudnunk, hogy nem vagyunk egyedül; van kire várnunk, van kiben bízunk. A csend alkalmat ad Istennek, hogy szóljon hozzánk. Az Ige a csendességben is működik. Olyan dolgokat mond el nekünk, amiket máskor nem is hallanánk, mert túlságosan el van foglalva az elménk. A csendben tudatára jövünk a gyengeségeinknek, a szenvedélyeinknek, előítéleteinknek. Ráeszmélünk az elhanyagolt kötelességekre, az elmulasztott lehetőségekre, lelkünk rozsdafoltjaira. Mindezekre pedig Isten ujsa mutatott rá, mert észrevette, hogy a lelkünk előkészített talaj, hogy vártunk rá, hogy akartuk őt

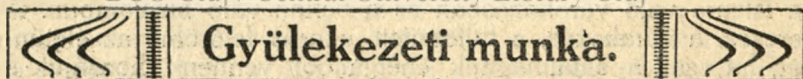
Ez az előkészítés, várakozás, odaadó akarás különbözteti meg az Ige megtartóját az Ige pusztá hallgatójától. Enélkül nincs Istennel való életközösség. Mert az Ige csak azoknak maradandó kincse, akik megbecsülik, mint szent ajándékot, megőrzik, mint mindennél becsebb értéket, úgy veszik el Isten kezéből, mint drágakövet, ékszert, amelynek egész életük lesz a foglalatja.

Amikor egy lelkipásztor üres templom, vagy üres lelkek előtt hirdeti Isten ígését, vajjon nem azzal kell-e számot vetnie, hogy talán az ő élete nem elég méltó foglalata az Igének, a mennyei drágakőnek, amelynek fényét tovább kellene sugároznia a gyülekezetére? Némelykor a tükör rossz és fakó, amely semmiféle nagy fényességre és sugárzásra sem csillámlik vissza. De jaj, ha a lelkipásztor saját arcára ismer az üreslelkű, az Igét meg nem becsülő gyülekezet tükrében! És százszor jaj, ha meglátta magát és elmegy és elfelejti, milyen volt; ha túlfeszti magát azon, amit látott; vagy pedig a tükörré fogja, hogy az a hibás. Mert az Úr számadásra hívja a sáfárt, Isten megkeresi a prófétán a nép vérét.

Nézzünk a tükörbe, lelkipásztor testvérem. S ne forduljunk el, ha azt látjuk, hogy rút, torz és szennyes az arcunk. Isten mutatja meg a tükörben, hogy mik vagyunk — és megszégyeníti. Rámutat azonban arra is, hogy milyenek lehetnénk — és önmagunkra ébreszt. Krisztusban élénk állítja, hogy Vele *ilyeneknek* kell lennünk — és megdicsőít. Addig nézd, könnyek közt, a magad torz ábrázatát a tükörben, amíg a hulló könnyek árja elmossa a régi vonásokat és feltűnik Jézus arca. Akkor minden jó lesz.

M. A.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A szekták és az ellenük való védekezés módjai.

6. *A szekták ismertetése. A baptisták hitelvei és a keresztségről való felfogásuk bírálata.*

(Folytatás.)

6. Vannak azonban egyházközségek, amelyeknek életébe mélyebben belevágott a szekták részéről feltámadó veszedelem, amelyeknek egy része áldozatul esett a szektáknak, más része pedig lelkileg már azok hatalmában van. Ilyen esetekben a szekták által hirdetett gondolatok belevésődnek hiveink lelkébe, ha mély hatásokat vált ki élet gyakorlatuk, vannak hiveink, akik nehéz lelki harcokat vívnak s akik igen nagy mértékben igénylik a lelkipásztorok mindenirányú támogatását, hogy a szekták hatalmából kiragadtassanak. Ilyen esetekben már nem elég, ha a lelkipásztor csak általános jellemzővonásait ismeri a szektáknak, hanem szükséges, hogy alaposan ismerje azoknak gondolatait, hogy velük szemben jól fel legyen szerelve a védekezés fegyvereivel, hogy mindenféle természetű lelkészi munkája végzésénél tudja, hogy miképen járjon el a szektákkal szemben, valamint a szektáskodásra hajlamos hiveivel szemben.

Ezekből a szempontokból kifolyólag a szekták alapos ismeretése szükséges. Melyek azok a szekták tehát, amelyek egyházunkat fenyegetik, melyek fontosabb tanításaik? Erdélyben mindenkifelett három szekta van, amelyek egyházunkat fenyegetik, a baptista, az adventista és a millenista szekta. E szektákra az jellemző, hogy bár tanításaik egymástól különböznek, az életben gyakran keverednek gondolataik. Lássuk rendre ezeket a szektákat.

Legrégibb szekta a *baptisták* szektája, legközelebb is állanak gondolataik kálvinizmusunk gondolataihoz. Tanításait hitvallomásuk alapján ismertetem, amelyet a magyar királyi vallás-és közoktatásügyi miniszter 1905-ben hagyott jóvá.

1. Az első hitcikkben mindenekelőtt azt tanítják, hogy az Isten megismerésének egyetlen forrása, hitüknek és életüknek egyetlen szabálya és zsinormértéke az *ő- és újtestamentumban foglalt isteni kijelentés*.

2. Az Istenről azt tanítják, hogy csak egy élő és örökkévaló Isten van az *Atya, Fiú és Szentlélek Isten* s hogy az Isten a Szentlélek által és a Szentírásban foglalt kijelentés révén ismerhető meg.

3. A harmadik hitcikk a *bűnről* szól, hogy t. i. az Isten képére teremtett ember a Sátán ravaszsága folytán bűnbe esett s ezáltal elvesztette teremtőjének képmását, testileg és lelkileg a halál állapotába jutott. Minthogy pedig az emberek mindnyájan az Ádám magvából származtak, mindnyájan ugyanezen bűnös és megromlott természetnek részesei.

4. Isten azonban a *bűnből megváltást* eszközölt az ő igazságának tökéletes kijelentése által, evégre Isten az ő egyszerű fiát engesztelő áldozatra rendelte. Azáltal, hogy Jézus Krisztus munkás engedelmet tanusított, hogy helyetünk betöltötte az isteni törvényt, azáltal, hogy testét és lelkét áldozatul adta mi éretünk s így Isten haragját és büntetését magára vette, részesülünk mindnyájan minden bűnünk bocsánatában és megigazulásban.

5. Az elválasztásnál hangsúlyozzák, hogy az *üdvösségre való elválasztás*, ezt tanítják e tekintetben Istenről, hogy ő az összes bűnösöket meg akarja váltani és üdvözíteni.

6. Ez üdvösség eszközlése céljából Isten gondoskodott *kegyelmi eszközökről*, hogy azok által a bűnösöket magához vonzza. E kegyelem-eszközökre nézve bizonyos sorrendet állapítanak meg, legelső az *Isten ígéje*, amiáltal a Szentlélek közreműködése révén az emberek megtérnek. A megtérők a Krisztus anyaszentegyházához csatlakoznak a *kereszttség* által, az anyaszentegyház tagjai a Kr. halálának hirdetése és a vele való legbensőbb közösség végett ünneplik az *úracsorát*, amelyben a *szentek közössége* is a legbensőbb kifejezésre talál. — Minde kegyelmi eszközöknek azonban az *imádság* a lelke, valamint jele a kegyelmi állapotnak is, megjelenik az új élet első pillanatában és soha többé el nem mulik.

7. *Hogyan tér meg bűnös ember az Isten ígéje által?* Isten ígéje először felébreszt a bűn mély álmából, a bűnös ember veszedelmének érzetében bűneit megvallja és a Krisztushoz menekül s az ő benne való hit által veszi bűneinek bocsánatát. Ez átalakulás azonban a Szentlélek műve, aki az ígét hatásossá teszi s az által a bűnös újjászületését eszközli s a Krisztusban való hitet létre hozza.

8. *A keresztségről* mindenek előtt azt tanítják a baptisták, hogy az az Úrtól származik Mt. 28:19—20. Azután azt tanítják róla, hogy a megkeresztelendő az Úr Jézusnak egy erre rendelt szolgálója által az Atyának, Fiúnak, Szentléleknek nevében alá kell, hogy *meríttessék* a vízbe és hogy onnan kiemeltessék. Mt. 3:13—15, Mt. 1:9, Mt. 3:16, Ján. 3:23, A. Csel. 8:36, 38, 39. E lókusokról azt mondják, hogy mind az alámerítés mellett tesznek bizonyosságot. Tanítják, hogy csak így töltetik be az isteni parancs Ef. 4:5, Róm. 6:5. és hogy csak így tartja meg a Kr. szerzeménye eredeti jelentését Kor. 2:12—13. A keresztséggel kapcsolatban azonban arra is utalnak a baptisták, hogy csak azok részesültek abban, akik *hittek*. Mk. 16:16, A. Csel. 5:14, 8:12, 8:37, 18:8, Gal. 3:26—27, A. Csel. 10:42—48, 16:13—15, 29—34, Mk. 1:5, Lk. 3:3. A keresztség így a Krisztusban való hitnek és szeretetnek első gyümölcse, az ő iránta való engedelmesség megkezdése és az ő anyaszentegyházába való belépés, benne a bűnös, aki a bűn kárthatóságát megismerte, vallja, hogy minden reményét egyedül üdvözítőjének a Jézus Krisztusnak halálába és feltámadásába helyezi. Másfelől azonban a keresztség Istennek ünnepélyes nyilatkozata a megkeresztelendővel szemben, hogy t. i. ő Jézus Krisztusban el van temetve s ekkép vele együtt meghalt eltemetett és feltámadott.

9. *Az urvacsoráról* azt tanítják, hogy a szent jegyekkel *lelki módon* táplálja testével és vérével a hívőket, általa fokoztatik a hívőnek a Krisztus áldozatában s így a bűnbocsánatban való tudata.

10. A keresztség által felvétetnek a hívők a Krisztus földön levő *gyülekezetébe*, ami szintén egy kegyelmi eszköze Istennek s mint ilyen a Krisztus igaz tanítványainak az Isten ígéje által szabályozott szövetezete, hogy megmaradjanak az apostolok tanaiban, a közösségben, a kenyértörésben és az imában.

A gyülekezetnek egyetlen *feje a J. K.*, így látható fejei a földön nincsenek. Tagjai közül választja a gyülekezet véneit, tanítóit és szolgálóit, akik között *rangkülömbiséget nem ismer* s akiket a gyülekezet vénei kézzelrítél által avatnak fel szolgálatukba. A hivatalok számára kívánatosoknak mondják a tudományos ismereteket, mindezekfelett azonban a Ján. 21:15—17, az I. Tim. 3:1—7, a Tit. 1:5—9-ben foglalt követelményeket mondják fontosoknak.

A *tanítók* az istentiszteleti összejöveteleken prédikálnak,

tanításaik tisztaságára ügyel az egész gyülekezet. A *vénekek* együtt szolgáltatják ki a tanítók a keresztséget és urvacsorát és kormányozzák a gyülekezetet. A *szolgák* vagy diakonusok támogatják a véneket és a tanítókat hivatalukban s a gyülekezet anyagi gondjait is hordozzák. A *tagok* különös kötelességei a kegyelmi eszközökkel, a szentvacsorával való élés, részvétel a vasárnapi és a hétköznapi isteni tiszteleteken, amelyekről csak nagy szükség, vagy betegség esetén maradhatnak el. Új tagok felvétele a gyülekezet előtt való hitvallomás útján lehetőleg egyhangu *szavazással* történik. Jellemző a baptistákra, hogy gyakorolják a *gyülekezeti fegyelmet* Mt. 18:15—17. alapján. Ha a megintés a gyülekezeti tagokat a bűnből nem volt képes kiragadni, a gyülekezet őt tagjainak sorából kizárhatja, de lehetséges az újra felvétele bűnvallomás és szavazás útján.

11. A *szentségről* azt tanítják, hogy az az Isten és az ő parancsai iránti szeretetben áll, amit a Szentlélek tart fenn és ápol s ami átalakítja az embert az Isten képmására.

12. Sajátos vonásokat ismerünk fel még a baptistáknál az *isteni törvényről* való tanításukban. Ére vonatkozólag azt tanítják, hogy bár a ker. ember kegyelem alatt él, az isteni törvény sem helyzetetett hatályon kívül, mert ezek az isteni törvények alkalmas eszközök arra, hogy megzabolázzák az emberek vad és féktelen szenvedélyeit s hogy így fenntartsák az Isten szentségének tekintélyét a földön. Másodszor a bűnök felismerésére vezetnek s így tanító mesterek a Krisztusra, felkeltik a kegyelem és bocsánat szükségérzetét. Harmadszor pedig megvilágosítják az újjászületettet, hogy gyönyörködjek az Isten törvényében a belső ember szerint, hogy a helyes utat el ne tévessze, hogy az Isten képmásában teljesen megújuljon.

Tanítják hogy a *mózesi ceremonialis* törvények Jézus által hatályon kívül helyezettek, azonban a törvény erkölcsi része a 10 parancsolattal örök törvénné nyilvánított, mert azokban az Isten lényege és akarata örökidőkre kifejezést nyert Mt. 5:18. Különösen hangsúlyozzák a parancsolatok közül a „szombat” megünneplését, a melyet azonban az A. Csel. 20:7 s más textusok alapján vasárnap ünneplik.

13. A *házasságról* azt tanítják, hogy az Isten rendelése s azt tartják, hogy keresztyének csak hívőkkel léphetnek házasságra.

14. A *polgári rendről* való hitcikkükben azt mondják, hogy a hatóságok Istentől rendeltettek Róm. 13:1—2. alapján és engedelmességet követelnek hivaiktól a polgári rend iránt.

15. Ugyancsak fontos szerepet játszik a baptisták hitelveiben a *Krisztus visszajöveteléről* szóló tanítás, amelyet a megváltás műve koronájának tartanak, hiszik, hogy a visszajövetelkor megfogják látni a dicsőség koronás királyát, hogy akkor az ő mennyasszonya az anyaszentegyház is rothadatlan dicsőségre jut. Hisznek a *feltámadásban* a hívőkében épen úgy, mint az istentelenekében és hisznek a *végítéletben* is és pedig

mint az öröküdvösségre és az örök kárhozatra vonatkozó ítéletben.

A baptizmus fősajátossága, amint neve is mutatja a keresztségben áll. Újtestamentumi kijelentésekre támaszkodva azt mondják tehát a baptisták, hogy a Krisztus által rendelt keresztség a megkeresztelendő vízbe merítésében és onnan való kiemelésében áll és hogy csakis felnőttek keresztelhetők meg, mert a keresztség csak a megtérés és hit nyomán következhetik be. A keresztelés gyakorlatát illetőleg tehát eltérnek egyházunk gyakorlatából annak *formája* által, a forma pedig az alámerítés, ez alámerítés egyik alapja pedig az a hit, hogy minél mélyebben merül alá a megkeresztelt a vízbe, annál mélyebben merül alá a kegyelembe. Az alámerítés másik alapját pedig a szentírásból veszik és pedig a baptidsein igének filologiai magyarázatából, aminek jelentéséről azt mondják, hogy az alámerítést jelent. Eltekintve attól, hogy a klimatikus viszonyok sem engedik meg mindenütt az alámerítést és hogy a keresztség fentti magyarázata szüklátókörü betű magyarázaton alapul s hogy abban a külsőségekre fektetik a fősulyt, másfelől a baptidsein igének filologiai magyarázata sem egységes, mert bár legtöbbször alámerítést jelent, sokszor jelent megmosást, meglocsolást is. Mt. 7:4, Lk. 11:38, Heb. 9:10. A Róm. 6:3-ból az alámerítés követelménye volna kiolvasható, azonban a lokusnál nem a forma, hanem a tartalom az ami lényeges. Az őskeresztyénségben általában az alámerítés gyakorlata volt szokásban, de az sem volt akkor előirt szabály. A Cs. 10:47—48, 16:33-ból arra lehet következtetni, hogy alámerítéssel végezték a keresztelést. Amikor így a baptisták a keresztelésnél az alámerítkezés követelményét hangsúlyozzák a víznek tulajdonítanak üdvözítő jelentőséget, holott a keresztségnél a Léleknek van döntő jelentősége. (A. Csel. 1:5, 2:1—4, Róm. 8:14.)

Másfelől azonban a baptisták keresztelési gyakorlata az által is különbözik a mienktől, hogy ők elvetik a gyermek keresztelést s ők erre fektetik a fősulyt. A gyermek keresztelést egyfelől azzal ellenzik, hogy nincs kifejezett isteni rendelkezés erre nézve. Ez igaz, de az Úr nem tesz különbséget a nagyok és kicsinyek keresztelese között, ha nem szól mellette, ellene sem szól. A keresztelés gyakorlata Mt. 28:16—20-on alapul, e szerint az első követelmény a keresztelés és arra következik a tanítás, ami inkább a gyermek keresztelés mellett mint ellen bizonyítana, ha általában szó lehetne erről, a tény azonban az, hogy sem mellette sem ellene írás bizonyíték nincsen. Ép oly kevésbé lehet az apostolok keresztelési gyakorlatából a gyermek keresztség mellett vagy ellene érvelni, az apostolok keresztelési gyakorlata látszólag a baptista felfogás mellett szól, de csak azért, mert az apostoli keresztség missziói *keresztség volt* s mint ma a missziói keresztség akkor is a nagyokhoz kellett, hogy forduljon s akkor természetes, hogy a hitet állították fel feltétel

gyanánt, ámde kétséges, hogy a Csel. 10:48, 16:32. szerint nem-e kereszteltek meg gyermekeket is, nem valószínű, hogy a hívő megtért szülőket megkeresztelték volna, gyermekeiket pedig nem. Ha már az irások nem bizonyítanak a gyermekkeresztés ellen másfelől rá lehet mutatni arra, hogy egyenesen a *Jézus szellemében* való a gyermek keresztés, világos bizonyíték erre Mk. 10:13—16. így ha az ősker. egyházban a megtért szülőkkel a gyermekeiket is megkeresztelték egyenesen a Jézus szellemében jártak el. Az írásbizonyítékokon túl, másfelől *vallásos okokból* ellenzik a baptisták a gyermek keresztésget. Mondják, hogy a gyermek semmit sem ért a keresztelés tevékenységéből, nem képes még hinni, hit nélkül pedig senki sem részesülhet az isteni kegyelemben. Azonban amikor az egyház a gyermek keresztelés gyakorlatához szegődött, a keresztés megszűnt a megtérés záradéka lenni, olyan természetű radikális megtérésről mint a pogányságból a keresztényensébe a missziói munka útján az egyház rendszeresen nevelő munkája mellett már nem lehetett szó, hiszen a gyermek már a bölcsőtől fogva keresztény légkörben nőtt fel. Így tehát az őskeresztényesség keresztelési gyakorlatából az egyház későbbi élete folyamán a megkeresztelendő egyéni tette mindinkább háttérbe szorult s a keresztelés mindinkább az Isten kegyelmének symbolumává lett s abban a minden emberi tettet megelőző isteni kegyelem jutott a legbensőbb kifejezésre s ebben is mélyebben megnyilvánul a keresztényesség szelleme mint a baptisták gyakorlatában.

7. Az adventisták tanításai és azoknak kritikája.

A második ismertető szektája az *adventisták* szektája. A történelem különböző időiben támadtak ilyen szekták, különösen pedig az emberiség életének megrázó korszakaiban. Az adventisták mindenképpen felett az *Úr közeli visszajövetelét hirdetik* s az ő eljövételére tesznek előkészületeket. A körülötünk élő adventisták főgondolatai egy W. Miller nevű amerikai farmerre vezethetők vissza. Az Úr visszajövetelére és 1000 éves uralmára vonatkozó számításait Dániel 8:14-re alapította. Dániel egy viziójában annak a kérdésnek felvetését hallja, *hogy meddig tapostatik a szent hely és a sereg, amire ez volt a válasz: „Kétezer és háromszáz estéig és reggelig, ezután kiderül a szenthely igazsága.”* E szavakat Miller a földnek tűzártali elpusztítására alkalmazta 2. Péter 3:10. alapján és azt mondta, hogy ez az Úr eljövetelekor fog bekövetkezni. E jóslatban foglalt napokat pedig éveknél számította Miller Ez. 4:6. alapján, a számítása kezdő pontját pedig Dániel 9:24-re alapította, ahol 70 hétről van szó s a melyben foglalt jóslatot a Jézus halálára alkalmazta, a heteket 4. Móz. 14:34. alapján évhétnek vette s így a 70-et megszorozta a 7-el s kapta a 490 évet, a Krisztus halála évétől a 33-tól visszazámított

490-et, kapta a 457 évszámot számítása kezdőpontja gyanánt Esdrás Jeruzsálembé való visszatérésével és a város újjáépítésével, a 457-hez hozzászámítva a 2300 évet kapta az 1843 évet az Úr visszajövele időpontjául. Fanatikusan várta és hirdette az Úr visszajövetelét ez időre, de csalódott és nagy csalódást okozott.

Gondolatai azonban nem veszték el, hanem új lendületet vettek a szombat megünneplése rendeletével kapcsolatban az úgynevezett *szombatnapi adventisták* szektájában. Ennek főprófétái *J. White* és felesége *E. White*. Ez utóbbi egy vizionarius nő volt, aki egy viziójában azt a kijelentést nyerte, hogy a Miller számítása helyes volt és hogy csak abban tévedett, hogy ő a szenthely megtisztítását a földnek tűzáltali elpusztítására vonatkoztatta, holott ezalatt csak a mennyei szentély megtisztítására lehet gondolni. Azt mondja *E. White*, hogy az Úr 1844-ben a mennyei szentélybe lépett, hogy ott az Isten gyermekeit bűneikből megtisztítsa (Héber lev. 8 : 5, 9 : 23) s hogy az Isten házában az ítélet végrehajtását megkezdjé. (I. Péter 4 : 17.)

De lépünk most már közelebb az adventisták tanításaihoz és nézzük meg nevezetesebb hittételeiket. Az első megfigyelésünk az, hogy tanításaikat az írásra építik. Különösen hangsúlyozzák, hogy az egész írás Istentől ihletett, etekintetben pedig épen az Ótestamentom jelentőségét emelik ki, mert zsidósan színezett tanításaik igazolására különösen szükségük volt az Ótestamentomi igék igazolására. Az írásra való támaszkodásuknál egyfelől különösen jellemző az írás *betűjére* való hivatkozásuk, másfelől azonban mégis elfogultan kezelik az írást, miután annak tartalmát mindenekfelett két főgondolatuknak a Krisztus második eljövele és a szombattörvény igazolására használják fel.

A Kr. visszajövetelének várása és a szombattörvény megünneplése tehát az adventisták főgondolatai, ezeket azonban nehezen lehet egységes rendszerre szedni, bár mind e gondolatok között ők belső összefüggést állítanak. — Egyik legfontosabb tanításuk az Úr visszajövetelére vonatkozólag, hogy abban prófétai jóslatok teljeseznek be, s az emberiség történetéről így azt tanítják, hogy az *prófétai jóslatok beteljesedésének története*. E tekintetben az emberiség egész történetét és fejlődését dániéli jóslatok szempontja alatt nézik. E történet szemléletnek egyik alapja Dániel azon látomása, amelyben neki egy aranyfejű, ezüst mellű és karu, rézhasu és oldalú, vas- és cseréplábú órjás jelenik meg. Dán 2 : 31—36. Az aranyfejben a babiloni birodalmat látta Dániel, amelyik 606—538-ig uralkodott, az ezüst mell és karban a médpersa birodalmat, amelyik 538—331-ig uralkodott, a réz has és oldal Nagy Sándor birodalmát jelentette, amely 331—168-ig élt, míg a vas a római birodalmat, amelynek uralma Kr. e. 168-tól Kr. u. az 5. sz. végéig tartott.

A lábokban a vas és cserép keveredését úgy magyarázzák, hogy az egyre gyengülő világbirodalmak nyomán egységes világbirodalom nem támad többé Európában, utalnak Napoleon ilyen irányú sikertelen kísérletére. A világbirodalmak azonban csak azért gyengülnek fokozatosan, hogy azoknak nyomán keletkezzék egy egységes birodalom a messiási birodalom, amelyik megáll majd örökké (Dán 2 : 44—45).

A világtörténelem folyására más látomása is volt Dánielnek s így az adventisták más képben is látják megjelenítve az emberiség élete sorsát. Dániel könyve 7-ik fejezete szerint 4 állatot látott, az első állat oroszlán volt sas szárnyakkal, a második a medve, harmadik a párdúc négy madárszárnyal és négy fejjel, a negyedik egy rettenetes, isszonyú és rendkívül erős állat 10 szarvval és egy azok közül kinövő kis szarvval. A magyarázat szerint a 4 állat megfelel a fent ismertetett 4 világbirodalomnak, a negyedik állat 10 szarva jelentette a római birodalom feloszlása nyomán keletkezett 10 kisebb országot, míg a 10 szarv közül kinövő kis szarv jelentette a pápaságot. E hatalomról az a jövendölés, hogy sokat szól a felséges ellen és a magasságos egek szentjeit megrontja és véli, hogy megváltoztatja az idöket és a törvényt Dániel 7 : 25, azonban e hatalomnak a szentek az idö és a törvény elleni támadása csak „ideig, idökig és félidög” tart 7 : 25, ezután az ítélők ülnek le és az ő hatalmát elveszik, hogy megrontassék és végleg elveszzen 7 : 26. Mikor valósult meg és hogyan a Dánielnél foglalt jöslat? Az adventisták úgy mondják, hogy a Dánielnél foglalt idötartam (7 : 25) a 3 és fél idö = 3 és félszer 360 nap azaz 1260 nap, miután azonban a napok Ézék 4 : 1—6 szerint évekként számítandók, a jöslatban foglalt idötartam 1260 évet jelent. Az idöszámításnak kezdete pedig 538 év, mert ekkor tutott a pápaság egyeduralomra Europa népei felett, az 538-hoz hozzáadva az 1260-at kapjuk az 1798 évet, amikor Franciaország megszüntette a pápaságot és Olaszország köztársasággá alakult át s így a pápaság egyidőre eltöröltetett. A pápaság kísérelte meg tehát, hogy megváltoztassa az idöket és a törvényt, de hatalma már ledölt, ledöltével már közeljutott az emberiség a végidöhöz s mi már a végidökben élünk, hozzánk közel van már a Messiás uralma.

Dr. Mátyás Ernő.

(Folyt. köv.)

Tervezet*

a népiskolai vallástanítás és vallásos nevelés reformjához.

I. Cél.

A népiskolai vallástanítás és vallásos nevelés egyedüli célja lehet a gyermekeknek öntudatos, személyes, alázatos és hűséges keresztyén életre való vezetése azon módok szerint, amely módokon ezt az életet a református egyház éli meg. Református keresztyén hitünk igazságainak a gyermek lelkében élletté és erővé kell változnia, hogy ezt az életet maga is öntudatosan táplálni, fenntartani és az élete különböző viszonylataiban határozottan érvényesíteni és minden más világnézettel szemben képviselni képes legyen. Úgy vallásos nevelésünkben, mint a vallástanítás által, határozott, öntudatos, Krisztusnak átadott és az Ő szolgálatára anyaszentegyházában készséges fogadók akarunk nevelni.

II. Módszer.

A vallástannak mint tananyagnak iskolai tanítási tárgy gyanánt való kezelése bármily módszeresen történik is az, nem lesz kielégítő a vallásos nevelés eredményére nézve. Mivel a vallástanítás sem céljában, sem módszerében nem vonható egy kategória alá sem azon tantárgyakkal, amelyeknek főcélja ismereteket közölni, sem azokkal, melyek egy bizonyos cselekvés vagy gyakorlat elsajátítását ismerik feladatuknak, hanem mindezek felett az egész nevelés alapelvét kell kifejezésre juttatnia, különösen fontos, hogy a nevelés és tanítás módszerét a nevelő ezen a téren pontosan elsajátítsa és lelkiismeretesen kövesse.

Maga az iskolai vallástanítás csak egyik része kell, hogy legyen annak a vallásos nevelői munkának, melyet a református iskola minden tanítási tárgy kapcsán a tanításban érvényesít még akkor is, ha erre az illető tanterv határozott utalást nem tartalmaz, de amely nevelői munkát az iskola egész életében, a gyermekekkel való viszonyban, azok kezelésében és az érettük Isten előtt való személyes felelősség gondolata által éreznie és megmutatnia kell a nevelőnek. Ezért a nevelő minden módszerei ügyessége hasznavehetetlen lesz akkor, ha a nevelő személyes hitével és életével nem támogatja azt, amit tanít. Senki sem

* Ez a tervezet még részletes kidolgozásra vár a tananyagról szóló részében, de a gondolat keresztülvezetése már itt is látható.

tudhat nevelni másokat Isten szeretetében, míg saját maga é megváltó Szeretetet meg nem érezte. Azért a vallástanításnak legszorosabb kapcsolatban kell állnia a nevelés másik két eszközével: a példaadással és gyakorlással.

A nevelő igyekezzék maga is alázatos és Istennek engedelmes lélek gyanánt járni tanítványai előtt, velük való érintkezésében megmutatni azokat az utakat, melyeken a gyermek közelebb juthat Isten meglátására és a Neki való engedelmes-ségre. Személyes életében igyekezzék maga is keresni a saját keresztyén élete elmélyítésére az alkalmakat s a gyermekek előtt úgy álljon, mint aki nemcsak tanítja őket, de mint aki saját maga érzi legjobban annak a kegyelemnek munkáját életében, melyről bizonyosságot tenni hivatása. Így lesz ezen az oldalon a tanító munkája nem az ismeretközlőé, hanem a bizonyosságtevőé, a professzoré.

Más oldalról szükséges, hogy a vallástanítást az iskolai életben és a nevelésben kiegészítse a gyermekeknek a keresztyén életben való gyakorlása. A református iskola egész életben meg kell látszania, hogy annak belső élete és munkája Krisztus diadaláért folyik az anyaszentegyházban. Ennélfogva a vallástanítást szervesen kiegészítik a vallásos gyakorlatok, mint a minden reggeli, vagy minden hétvégi iskolai áhítat, az órák elején és végén való imádkozás és éneklés, melyekben nemcsak a tanítónak kell teljes odaadással résztvennie, hanem a gyermekeknek is szerepet és alkalmakat kell nyújtania. Keresnie kell az alkalmakat, melyekben a gyermekeket a keresztyén élet vonásaiban gyakorolhatja, a gyermekek egymás iránti szeretete, támogatása, egymásra való hatásuk növelésében. Azokat a lehetőségeket, melyeket erre az iskolai élet nyújt, ki kell használni, számítva arra is, hogy az ilyen alkalmakat a szülői ház ma már nem nyújtja olyan mértékben, mint kellene és ez a tény kétségtelenül az iskola felelősségét növeli. Ezek azon módok, melyek által a vallástanítást igazán azzá lehet tenni, amivé lennie kell: a gyermek Krisztus hatalma alá való helyezését.

Ezeken, az iskola életével szerves összefüggésben levő és abból folyó módokon kívül az egész iskolai vallásos nevelésnek szellemi kapcsolatban kell állania azokkal a munkákkal is, melyek a szabad építő tevékenységek körében foglalkoznak a gyermekek vallásos nevelésével. Ilyenek az alsóbb fokon a vasárnapi iskolák, gyermekistentiszteletek, magasabb fokon a bibliaköri munka különböző fokai és módjai. Ezek nem vonhatók az iskola kizárólagos munkája alá, mert lényegük-nél fogva szabadok és önkénytesek, de az iskolának mindent meg kell tennie arra, hogy ezek a munkák a bennük rejlő erők által az iskola segítségére lehessenek. A nevelő tartsa szemmel ezeket a munkákat, igyekezzék a gyermekeket rávenni, hogy azokban részt vegyenek, maga minden erejével támogassa őket. Különösen kísérje figyelemmel ezeknek hatását a gyermekekre

és a vallástanításban igyekezzék felhasználni azokat a kapcsolópontokat, melyeket a gyermekek ezen munkákban nyertek.

Magának a vallástanításnak a módszere és a vallástani anyagot vezető gondolat szoros kapcsolatban vannak. A mellékelt anyagbeosztásban az egész vallástanítás vezérgondolatává a konfirmáció tételét mint az a mozzanat, mely a gyermek öntudatos keresztyén életének megkezdésére és az anyaszentegyházba való lelki bekapcsolódására kiinduló pontot képez. A konfirmáció ténye, melyre a vallásos nevelés és vallástanítás az iskolában felvezet, egyrészt azt jelenti, hogy a gyermek öntudatosan megtalálta a maga kapcsolatát Krisztussal és ezt hitvallástételében kijelenti s fogadalmában kötelezi magát rá, hogy ezt a Krisztussal való és Benne megtalált életet nem hanyagolja el, másrészt meglátja, hogy ez az élet hogyan valósul meg az anyaszentegyházban mint közösségben és munkatérben és megéli azokat az értékeket, melyek az ő egyházában vannak és ennek az egyháznak keretei közt kötelezi el magát Krisztus szolgálatára. A vallástani tananyagban a káté mint hitvallás és az egyháztörténet egyes eseményei vannak bedolgozva ezen célból. Az anyag kezelésénél tehát a tanítónak mindig arra kell tekintenie, hogy az anyag csakis eszköz, mely által e hitvallás öntudatos vallására és ez egyházi közösség öntudatos megélésére kell a gyermeket vezetni. E tekintetben a vallástanítás összefoglalja azokat a motívumokat és rendszerbe állítja, melyeket a káté és az egyház története, valamint a bibliai történetek tartalmaznak. Világos tehát, hogy nem az egyes leckék tárgyi tudása az, amiről el kell jutnunk, hanem ezen túl be kell állítanunk minden egyes órai anyagba azokat a kapcsolatokat, melyek ezt az anyagot a káté és egyháztörténeti anyaggal összekötik.

A kisgyermekiskolákban rendszeres vallástanítást a törvény nem ismer ugyan, de előírja imáknak és történeteknek tanítását. Ennélfogva tananyag nincs ugyan előírva ez iskolatípus számára, de a nevelőnek itt is tekintettel kell lennie rá, hogy az imádságok, melyeket tanít, ne csak tananyagok maradjanak, hanem ezekkel együttjárjon a gyermek Istennel való kapcsolata mélyítése és az imádkozásba való bevezetése, a történetek pedig a Bibliából vett egyszerűbb történetek legyenek, melyek vallási tartalmát a gyermekekkel megbeszélje. Ezenkívül fel kell venni az egyházi énekek közül is könnyebbeket. Mivel a vallásos nevelés a vasárnapi iskolában már ez években megkezdődhet, a tanítónak ez itt is segítségére lesz, hogy a kisgyermek iskolájában a vallásos anyag nem fog egészen kapcsolópont nélkül állni.

Az állami népiskola alsó négy osztálya képez jelen tanterv szerint egy olyan egységet, melyben a Biblia történetei tanítása kapcsán a gyermek már a káté és az egyháztörténet elemeivel megismerkedik. Ebben az anyagban az egyes történetek mellé

megjelölt egyháztörténeli vonatkozások úgy használandók fel, mint a bibliai történetben elrejtett és a káté megjelölt kérdéseiben kifejezett hitigazságok illusztrációi. Ezek a részek időnként a már elvégzett anyagból összegyűjtendők és elismételendők. A kátéból az egyes történetekhez kijelölt részek ellenben semmiképen sem csak tanúság gyanánt kezelendők, hanem, mint észrevehető, ezek a melléklet csatolt bibliai résszel együtt az egész történet vezérgondolatát fejezik ki, tehát a történet maga is ennek a szolgálatában áll. Semmiképen sem elég tehát a történet egyszerű betanítása, mert maga a történet is úgy dolgozandó fel, hogy belőle a káté kijelölt része kidomborítható legyen. Különösen fel kell hívni a gyermekek figyelmét ezekre a kátérészekre és nagy gondot fordítani rá, hogy ezek a történetekhez ne csak esetlegesen, hanem belső kapcsolattal legyenek fűzve. Különösen ajánlatos, hogy a tanító a kátérészleteket a tanulókkal egymásután irassa le, hogy így az iskolai évfolyamok alatt a gyermek a káté anyagát lassanként összegyűjtve összeállíthassa, mikor is a még hiányzó kérdések felébresztik a gyermekek érdeklődését, másrészt ez az eljárás az ismételtetésnél könnyebbségére lesz a tanulónak. Ajánlatos, hogy a tanító az ismétlések alkalmával a kátérészleteket kérdezze először és hogy időnként külön ismétléseket tartson a kátéból addig tanult anyag felett. Az egyházi énekek, melyek minden tanításhoz szintén közölve vannak, azt a célt szolgálják, hogy az illető történet érzelmi háttérét adják meg. Ezek beosztása úgy van kiszámítva, hogy a gyermek az elemi iskola 7 osztálya alatt a legszükségesebb énekeket megtanulja vagy legalább megismeri. Mivel az énekek a tárgyaló anyag érzelmi oldalát mutatják, nemcsak könyvnélküli megtanulásra hagyandók fel, hanem a magyarázat alkalmával is eltanítandók, elmagyarázandók és elemzendők. A vallásos neveléssel együttjáró szabad nevelői munkák segítségünkre lesznek abban, hogy a kijelölt énekeket lehetőleg mind megtaníthassuk. Ha ez a vallásórán nem lenne lehetséges, akkor erre az egyházi énekóra is felhasználandó. Az énektanításnál nem is az énekek könyvnélküli való tanítása az első cél, hanem az, hogy a gyermek ismerje, énekelni tudja és értse őket. Ezt azzal, ha minden gyermek Énekeskönyvet hord magával és megtanul abban járni, könnyen előmozdítjuk.

Az anyagbeosztásnál, mint észrevehető, a tanterv úgy jár el, hogy az első osztályban az ó-, a másodikban az újszövetségből egyszerűbb történeteket közöl, míg a felső két osztály egyrészt a megkezdettet folytatja tovább, de másrészt meg magasabb és nehezebb történeteket vesz fel és a harmadik osztályban a zsidó nép, a negyedikben Jézus történetének összefüggő előadását jelöli ki. Az első két osztályban tehát az egyes, néhol nem is egészen egymásba kapcsolódó történetek célja az, hogy a gyermek az ószövetségi nép tagjai történetéből meglássa a kegyelem azon nyomait, melyeket Isten egyesek életében

felmutat, az újszövetségi részben, a második osztályban pedig azt, hogyan járt ez a kegyelem itt a földön és hogyan találkozott emberekkel, akiket megszabadított, hogy így a gyermek a Krisztus szabadító hatalmát megérezze. A harmadik osztályban meg kell, hogy lássa Isten kiválasztó és vezérlő munkáját az Ő népe életében, míg kidomborodik belőle az a gondolat, hogy Isten örök kegyelme hogyan küzd az ő népéért és hogyan akarja azt megtisztítva a magáévá tenni. A negyedik osztályban meg kell látnia a gyermeknek ez üdvözítő kegyelem érette leszállott, érette szenvedett és meghalt és dicsőségre jutott Közvetítőjét s meg kell éreznie, hogy azok között van, kikért ez a váltás történt s akiket ez kötelez.

Az elemi iskola második fokozata, az utolsó három osztály, egységbe akarja állítani azt a három nagy kört, amiben ez az üdvözítő kegyelem, Isten üdvakarata megjelen : a Bibliát, a történetet és a keresztyén életet. Ezért az V. osztály összefoglalólag tárgyalja az egész kijelentés történetét nem a történeti fejlődés, hanem az üdvtörténeti kijelentés gondolatával az előtérben. Ide a kátéból nagy, összefoglaló részek vannak ismétlésként felvéve és olyan részek újonnan, melyek ezt világítják meg. A VI. osztály az egyháztörténet eddig már ismert részletei alapján az egész egyháztörténetnek olyan anyagát adja, melyben a hangsúly azon van : mit tett Isten a Szentlélek által a maga gyermekei közt ennek a kegyelemnek egyéni életéken át az egész emberiségben való megnyilvánítására. Az előbbi osztályokban tárgyalt események ismerete erre az alapokat megadja. Végül a VII. osztályban a káté összefoglalása jön. Ez az összefoglalás egyúttal lezárja az egész elemi iskolai vallástani-tást, tehát annak minden eddigi anyagát a körül központosítja. Itt tehát a káté nem egyszerű tananyag, hanem magában foglalja mindazon motívumok rendszerét, melyek az eddigi vallásos nevelésben szerepeltek és pedig ezt a rendszert úgy foglalja magában, hogy az a keresztyén üdvtapasztalat tényeire, alapjaira és annak következményére : az Istenben való élet indítékaira mutat. A káté ilyen kezelése egyrészt összekapcsolja azt a Bibliával és egyháztörténettel, másrészt a gyermek saját hitének alapjává és kifejezésévé teszi, tehát azzá, aminek lennie kell : hitvallássá. Más oldalról viszont az egyházi közösség hitének kifejezője lévén, a gyermek közelebb jut e közösség Isten által adott alapjához.

Mivel az elemi iskolai nevelés lezárása után még két év kell, hogy elteljen a konfirmációig, ennek a két évnek anyaga már kiesik ugyan az elemi iskolázás anyagából, de beleesik a felnőtt iskolakötelezett korába. E két év katechumenusi kornak nevezetik és egy külön nevelés és tanítási anyag jelöltetik ki számára.

Tekintettel arra a tényre, hogy ez a tananyag nem vihető mindenben keresztyén iskolákban, ahol részben osztott

vagy egyenesen osztatlan iskolai tanítás folyik az egyes osztályok anyagából megjelölik az, ami elvégzendő az esetben, ha az I—II., vagy az I—IV, vagy ha az I—VII. osztályok kénytelenek együtt tanulni, azaz, ha a vall. tanításra kijelölt két óra ezen osztályok közt megoszlik.

A tanításhoz minden osztályban szükséges tankönyvet használni és a tanító gondot fordítson arra, hogy a gyermekeknek bibliájuk legyen s a megjelölt bibliai helyeket olvastassa fel, esetleg külön füzetbe másoltassa le, hogy a vonatkozott helyek gyűjteménye a gyermekeknek meglegyen.

III. Tananyag.

I. osztály.

Történetek az ószövetségből. A teremtés történetétől Kanaán elfoglalásáig a következő történetek (a zárjelbe tett számok a Heidelbergi Káté megfelelő kérdéseit jelzik): A teremtés (26). A paradicsom (6). A bűneset (127). Kain és Ábel (105—6). Az özönvíz (10). A Babel tornya (99). Ábrahám elhívása (21). Ábrahám és Lot (111). Ábrahám áldozata (124). Izsák (60). Jákob és Ezsau (110). Jákob menekülése és álma (112). Jákob hazatér (126). Józsefet eladják testvérei (107). József megaláztatásban (108). József felmagasztaltatása (56). József és testvérei. Jákob Egyiptomba költözik (104). Mózes születése és gyermekora (27). Mózes küldetése (94). A nép kivonulása Egyiptomból (28. Az I. Art. ismétlése). A tízparancsolat (92—3). Az aranyborjú (96—98). A szent sátor (103). Vándorlás a pusztában (125. Az Uri ima ismétlése). Mózes halála (104). Józsué és Kanaán elfoglalása (113. A tízparancs ismétlése).

Minden tanításhoz az egyháztörténeti anyagból egy rész, egy ének és egy bibliai hely csatolatik. Ebben az osztályban a történetek kapcsán a gyermek megtanulja a tízparancsolatot és Uri imát, ezenkívül a Hiszekegy első részét. A vallásos nevelés hívatása ezen a fokon a gyermekek lelkébe bevinni azt a tudatot, hogy Isten személyesen közellép emberi lelkekhez, megmutatja nekik akaratát és vezeti őket s hogy Istennel mindenki, aki szereti Őt, kapcsolatba léphet az engedelmesség és az imádság útján.

A történetek kezelése egy ezen évet megelőző komoly vasárnapi iskolai nevelés után nem lesz nehéz.

II. osztály.

Történetek Jézusról. Ezek közül a következők: Jézus születése (35). A keleti bölcsek (36). Az egyiptomi menekülés (26—28. I. Art. magyarázata). A 12 éves Jézus a templomban (103). Jézus tanítványai (55). Jairus leánya (57). A kánai menyegző (75). A bethsaidai beteg (56). Jézus és a gyermekek (1—2. A Bevezetés magyarázata). A tékozló fiú (32). Az irgal-

mas szamaritanus (107). Péter vallomása (29). Jézus ellenségei (105). Jézus megdicsőülése (33). Judás az áruló (112, 127). Jézus bevonulása Jeruzsálembe (31 c). A templom megtisztítása (85). Az utolsó vacsora (77). Gecsemáné (37). Jézus Kajafás előtt (40). Péter tagadása (43). Jézus Pilátus előtt (38). Jézus a kereszten (39, 31 b). Jézus halála (44). Jézus eltemetése (41—42). Jézus feltámadása (45). Jézus menybemenetele (46, 47, 50, 51. A II. Art. ismétlése).

Ez az osztály, mint a tantervből látszik, a Jézus életéből vett események és történetek kapcsán megismerkedik Jézus személyiségével. A tanítónak igyekeznie kell, hogy a gyermek Jézus alakját ne csak távolról lássa, hanem megismerve Őt munkáiból és élete eseményeiből, a saját élete számára is elfogadja mint egyedüli segedelmet, gyógyítót és élete királyát. Az év folyamán a Jézusról szóló történetek révén a kátéból a II. artikulus dolgoztatik fel.

III. osztály.

Anyag: a zsidó nép története. Célja az, hogy a gyermek meglássa Isten munkáját a zsidó nép történetében s egyúttal a váltság előkészítését. Így lesz ebben az osztályban az, amit az első osztály anyaga ölelt fel, most már az egész népre vonatkoztatva. A feldolgozott történetek a következők: A pátriarkák (a múlt évi 7—17. lecke összefoglalása, 119—123, az Uri ima ismétlése). Isten kiszabadítja Izráelt Egyiptomból (a múlt évi 18—25. lecke összefoglalása, 26—28, az I. art ismétlése). Kanaán földje elfoglalása (92—115, a tízparancsolat ismétlése). Gedeon (1). Sámuel (104). Éli és fiai (7—9). Sámuel mint bíró (88—90). Saul királlyá lesz (86). Dávid és Góliát (1—2, a bevezetés ismétlése). Dávid és Jonathán (105). Dávid menekülése (106—7, a VI. parancsolat magyarázata). Saul elvesztése és halála (10—11). Dávid király (116—121, az Uri ima magyarázata). Dávid vétke (3—5). Absolon (104, az V. parancsolat magyarázata). Salamon király (96—98, a II. parancsolat magyarázata). A templom építése (103, a IV. parancsolat magyarázata). Az ország szétszakadása (114—115, a tízparancsolat összefoglaló magyarázata). Illés próféta és a Baál papok (125, a IV. kérdés magyarázata). Náboth szőlője (113, a X. parancsolat magyarázata). Elizeus (84). Izráel országa pusztulása (3—11, az I. rész magyarázata). Juda országa pusztulása (12—14). A fogság (18—20). Hazatérés a fogságból (54).

IV. osztály.

Anyag: Jézus élete és munkássága. Cél: A Jézus evangéliumának tartalmáról az Ő élete kapcsán tájékozást nyújtani a gyermekeknek. Ezért itt kevésbé a Jézus életének eseményei vétettek fel, mint inkább példázatai, melyeknek kezelése az alsóbb fokon nehezebb és beszédei, melyeket, mivel már élet-

ről a gyermekek az előbbi osztályban tanultak, jól lehet illusztrálni. A Jézus életének főbb eseményeit különösen a passzió történetét lehetne ugyan itt feldolgoztatni avval a gondolattal, hogy a gyermeknek minél mélyebben a lelkében vésődjék és minél jobban felfogják, de egyrészt az ezen osztályba besztott történeteket nem lehet átvinni a II-ba, mert azoknak nagyon nehéz volna, másrészt ha a II. osztályban elérjük azt, amit el kell érünk, hogy a gyermek személyesen jut közelebb Krisztushoz (és ezt egy akkora gyermek az élete történetével kapcsolatban jobban meg tudja tenni), akkor itt már csak az a feladat marad, hogy a Jézus evangéliumát mutassuk fel. Ez a feladat magával hozza, hogy alkalmat vehetünk rá, hogy a gyermek személyes életével hozzuk kapcsolatba az ev. tartalmát és ezt megint könnyebb megtenni itt, mint az alsó fokon. Különben lehet feldolgozni úgy is az anyagot, hogy a Jézus életének főbb eseményeit, melyek ugyanis a Benne megjelent váltság gondolatára vonatkoznak, ide vesszük, de ez véleményünk szerint nem vihető végbe az anyag jelentékeny meg rövidítése nélkül. A tanítások a következők: Keresztelő János (72—73). Jézus megkeresztelkedése (69—71). Jézus megkísértése (15—17). Keresztelő János követői (30). A hegyi beszéd. (31a). Keresztelő János halála (57). A magvető (65). Az elrejtett kincs és a drágagyöngy (1). A mustármag és a kovász (123). Mártha és Mária (91). Halak és kenyerek (76). Jézus és a bűnös nő (81—82). Lázár feltámadása (58). Az elveszett juh és drakma (32). A királyi menyegző (55). A farizeus és publikánus (70). A talentumok (62). A szőlőbeli munkások (54). Az utolsó ítéletről (52). A guttaütött meggyógyítása. Jézus bűnelvevő hatalma (56). A vakonszületett. Krisztus a törvény felett (3—5), Jézus és Nikodémus. Krisztus a megújulás forrása. (6—11. Az I. rész ismétlése). Jézus és Zakeus. Krisztus az élet megújítója, (12—15). Jézus megkenetése Bethániában. A szenvedő Messiás (59). A vigasztaló ígérete. A diadalmas Krisztus. (53. A III. artikulus ismétlése).

V. osztály.

Anyag: Az ó- és újszövetségi kijelentés története. Cél: a gyermekeknek az eddigi tanulmányaik alapján összefoglaló képet nyújtani az egész kijelentés történetéről, mint Isten üdvtervéről és üdvözítő munkájáról, mellyel az emberiséget és minden egyes lelket a magáévá akar tenni. Az anyagban ennél fogva a prófétai rész emelkedik ki az ószövetségből és az evangéliumnak a világban való terjedését mutató Csefeketek könyve, valamint az evangéliumnak az egyes lélekben hatalomra jutását ábrázoló apostoli levelek az újszövetség iratai közül. Együttal összefoglalólag az egész Bibliát ismerteti ez az év. Ebben az anyagban is az első tanítások ismétlik az előző évek anyagát, csak hogy a dolog természeténél fogva rövi-

debben és áttekintőbben. A tanítások a következők: Óstörténetek (2—11. Az I. rész ismélése és magyarázata). A pátriarchák (119—123. Az uri ima ism. és magy.). A zsidó nép kivonulása Egyiptomból és útja Kánaánig (26—28. Az I. art. ism. és magy.). A tizparancsolat szövetsége (92—115. A tizparancsolat ism. és és magy.). Izráel a birák alatt (1—2. A bevezetés ism.). Saul—Dávid—Salamon (A III. oszt. 8—19 tan. összefoglalása. 12—20. A II. r. bevezetés ism.). Ámos (a III. oszt. 18—22. tan. összefogl. 61—64.). Hoseás (87. III. r. 86—115 kérd. ismélése és magyarázata). Ézsaiás (37—40). Jövendölések a Messiásról (29. 31a. 33. 34). Jeremiás és a kultuszreform (117). Job (41—43). Dániel (116). Isten szenvedő szolgája (44. II. art. 37—44. ism.) A zsoltárok (61). A zsidók Krisztus idejében (88—91). A zsidók váradalma az Isten országáról (3—11). Jézus az Isten Fia (22—25, 48—49). Jézus az Isten Fia (45—52. A II. art. ism.). Isten országa Jézus példázataiban (118—119. Az uri ima ism.). Krisztus János evangéliumában (128—129. Az uri ima magy.). Péter és János (74). Pál első utazása (65—68). Pál II. utazása (95). Pál harmadik útja. Római levél (100—102). Korinthusi levél (78—80). Pál többi levelei (83). Katholikus levelek (84—85). Jelentések könyve (59. A III. art. magyarázata).

VI. és VII. osztály.

A hatodik osztályban az egyháztörténet képezi a tanítás anyagát, melynek egyes, már az eddigi anyagban elhelyezett részei itt szervelesen és rendszerezve vannak feldolgozva. A hetedik osztály anyaga a káté, most már összefoglaló tárgyalása, különösen a személyes keresztyén élet szempontjából. Ennek tanításai címe még nincs kidolgozva.

Ebből az összeállításból is látszik, hogy e terv szerint, mely az egész elemi oktatás anyagában egy egységes gondolatot vezet keresztül, nem lehet lezárni az elemi iskolai nevelést annak négy osztálya után, hanem végig kell vinni az egész tanköteles koron. Ebből következik, hogy a középiskola első három osztályának anyaga meg kell, hogy feleljen az elemi felső tagozatában tárgyalt anyagnak, ha esetleg az anyag kiterjesztésével is. Másodszor következik belőle az, hogy a konfirmáció időpontját az elemi tanköteles kor végére, a 16. évre kell tenni, így az elemi isk. hét osztályának elvégzése után még két esztendő marad a katechumenusok nevelésére. Ennek az anyagbeosztása szintén elkészítendő, de oly módon, hogy mivel a káté már az előbbi években bedolgoztatott, itt ismét felöleltessék a Biblia egyháztörténet és káté anyaga mostmár egészen más szempontból. A konfirmándusok két évi tanulása tehát nem a káté tanításával telik el, hanem magát a konfirmáció tényét megelőző hat hét fordítatik komoly lelki gyakorlatra a gyermekekkel, mely biztosítani tudja majd nemcsak azt, hogy a gyermek érti és tudja a kátét, de azt is, hogy a konfirmáció neki csakugyan a ker. élet öntudatos megkezdésének ideje lesz.

I. L.

Tudomány és Világnézet.

Az emberi élmény és az isteni kijelentés.

— Bevezetés egy transcendentális theológiába. —
(5-ik folytatás)

10. Eddigi fejtegetéseinkből, valamint a bibliai vallásosságának az előbbi pontban adott jellemzéséből, világosan megtetszett, hogy az emberi élmény tehetetlen és elégtelen önmagában; s azonkívül azzal a veszedemmel jár, hogy az evangéliumi keresztyénség valóságát és igazságát illuzoriussá teszi, a keresztyén életet illuzionizmusba viszi. Most az előtt a feladat előtt állunk, hogy az isteni kijelentés abszolút aprioritását igazoljuk. *Fel kell mutatnunk, hogy az isteni kijelentés emberi kezdeményezés és emberi akarások nélkül bukkan fel világunkban és életünkben.* Régi reformátori igazság, hogy senki sem keresheti Istent, aki meg nem találta s csak, aki egyszer megtalálta csak az keresheti Őt igazában. Ugyanez áll az ő kijelentésére is. Csak, akinek szólott, akinek kinyilatkoztatta magát csak az állhat meg előtte, csak annak van tapasztalata Őrá. Ezek a megállapítások, az evangéliumi keresztyén hit és élet álláspontján annyira természetes és magátólértetődő tények, amelyeket feleslegesnek látszik bizonyítani. Azonban az isteni kijelentés aprioritása, a modern szubjektív élménykeresztyénség beidegződése következtében, annyira háttérbe szorult, hogy nem lehetünk eléggé minuciosusok azoknak az argumentumoknak a felsorakoztatásában, amelyek egészen e részletekig menőleg megvilágosítják kálvinista keresztyén hitünk ez alapigazságát.

a) Kezdjük azzal fejtegetéseinket, hogy az ember önmagában csupán különböző psychikai formális funkciók rendszere. Az ember önmagából, önmagának semmiféle élettartalmat nem adhat, ezt csupán a legáltalánosabb értelemben vett kinyilatkoztatásából nyeri. Ha Isten felfüggesztené az Ő kinyilatkoztató akaratát, az emberre nézve bezárulna minden valóságos élettartalom s ekkor válna az ember igazán üressé, hiábavalóvá. Isten azonban közellép az emberhez. Az Ő kinyilatkoztató akaratát és közeledése mindenekfölött abban nyilvánul meg, hogy az embert magára nézve teremtette — Augustinus örökérvényű fogalmazása szerint. Az ember egész felépítettése,

egész szellemi beállítása az Isten felé való tendálástól van teljesen átítatva. Ez az Isten után vágyó, Istenre váró tendenciája az embernek az a kapcsolópont, amely lehetségessé teszi számára a merőben más Isten kinyilatkoztató akaratának az elfogadását.

b) Az emberi szellem formális jellegénél fogva azonban Istennel szemben, önmagától aktív és produktív nem lehet, csak passív és receptív. A vágy, az Isten-éhség és Isten-szomjúság az egyetlen, amit szellemi alkatánál fogva, öntudatlanul magában hordoz s amely benne csak mint nyugtalanság és békételenség él kezdetben. Ennek a nyugtalanságnak és békételenségnek az okát Isten maga hozza tudatára az embernek s ez a tudtuladás Isten maga-kinyilatkoztatásának egy következő lépése. A tény maga, hogy az ember Istenről beszél, hogy Isten képzete az emberi elmében felvillan, él ez sem az emberi elme iniciatívájára történik, hanem Isten maga-kinyilatkoztatásának ténye.

c) A kijelentés áprioritását igazolja a keresztyén élet egész tapasztalati világa. Isten szava, igéje mint megmagyarázhatatlan új, mint az emberivel szemben merőben idegen és megdöbbentően más hangzott fel, mindenha a legkomolyabb keresztyén szivekben. Isten látása, mint elijeszítően rendkívüli, az emberi szemléleteken teljesen kivülvő jelent meg mindenha. Isten abszolút csoda volt mindig az emberre nézve. Ugyanígy akaratnyilvánítása. Minden próféta lélekre nézve elviselhetetlennek tapasztalt volt Istennek akár hívó, akár parancsoló akarata. Istennek reá nehezedő kezéről panaszol Ésaiás (8 : 11), szívébe zárt és csontjaiba rekesztett égő tűzről, Isten megragadó erejéről kesereg Jeremiás (20 : 7—9). Isten maga lépett be, az Ő egészen idegenszerű és elviselhetetlen erejével és hatalmával az emberi világba. Ha Isten maga nem teszi meg az Ő emberhez közeledő lépését, az ember soha sem képes, az ember mindig tehetetlen, miután Isten nélkül, az Ő akaratnyilvánítása nélkül azt sem tudja mit kell kérnie és hova kell lépnie.

d) A kijelentés abszolút áprioritását igazolja a kényszerítő ereje, amint ez már a fentiekből is megtetszik. „... nem tehetjük, hogy a miket láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk” (Csel. 4 : 20). A kijelentésnek ez a kényszerítő ereje visszautasíthatatlan, ennélfogva minden emberi psychosist megelőzőleg lép fel, jelenik meg, sőt az lesz indítója és okozója minden

psychosisnak. Kényszerű erejű kijelentés nélkül Istenről beszélni nem lehet, sőt Istenről beszélni is csak annyit jelent, mint Istent beszélni engedni.

A kijentés nyilvánvalóan transcendentális feltétele a keresztyén kegyességnek. Létesítő feltétele minden szubjektív keresztyén tapasztalatnak és átélésnek. Kijelentés nélkül be van zárva előttünk a menny. Kijelentés nélkül börtönben vagyunk, amely telve van sötétséggel, tehát kijelentés nélkül hiába meresztgetjük a szemeinket, mert semmit sem látunk. Kijelentés nélkül hamis minden tapogatózás, mert ha kívülről nem támad s nem lövell be legalább egy fénysugár, teljes körülöttünk a sötétség. Mihelyt azonban csak egy sugárnyi fény is a mienk, azaz mihelyt csak valamit is birtokolunk az Isten kijelentéséből, máris keresőkké lettünk s mihelyt keresőkké lettük, máris mind többet és többet birtokolókká leszünk, hogy beteljék, hogy „... akinek van, annak adatik és bővölködik; de akinek nincs, az is elvételik tőle, amije van” (Mt. 13:12).

Ezzel eljutottunk fejtegetéseink ama pontjára, ahol minden kétség nélkül áll előttünk az isteni kijelentés abszolút aprioritása, tehát át kell térnünk tanulmányunk második részére, hogy a kijelentés fogalmának tisztázása után épen olyan kétségtelenül álljon előttünk az isteni kijelentés abszolút valósága is. Ez azonban csak akkor fog teljesen tisztán állani szemeink előtt, ha alaposan megvizsgáltuk a Szentírásban adott isteni kijelentés értelmét és tisztáztuk az általános, vagy humánisztikus kijelentéshez való viszonyát.

T. S.

Irodalom.

Csiky István: *Jer és lásd meg!* Rövid elmékedések bibliaolvasók számára a János evangéliuma mellé. *Élő Könyvek.* 2. sz. Az *Ifju Erdély* kiadása. Kolozsvár. 1926. 16 r. 112 oldal. Ára 25 lei.

Ez a füzet a második az *Ifju Erdély* kiadásában megjelenő *Élő Könyvek* c. sorozatban. A magyar ifjúsági mozgalom terjedésének és megerősödésének egyik titka kétségtelenül az, hogy gondoskodni kell irodalomról és pedig lehetőleg eredeti irodalomról számára. Ez fogja nemcsak mutatni azt az erőt, melyet az ifjúság lelki munkája képvisel, mert ennek az irodalomnak ebből a munkából kell fakadnia, de egyuttal termékennyé és gazdaggá fogja tenni az egész mozgalmat is. A mi időnkben eddig ritkaság volt az olyan munka, ami az ifjúság számára a lelki élet kérdéseivel foglalkozott, ezért nagyjelentőségű és reményteljes ez a vállalkozás, mert evvel tudunk az ifjúság kezébe is adni olyan műveket, melyek lelki élete táplálására alkalmasak, s nemcsak mások segítségére lesz ebben szorulva, hanem saját tanulmányai és olvasmányai alapján fog a ker. élet kérdéseivel foglalkozni. Hogy milyen hézagpótló ez az egész vállalkozás, mutatja, hogy a sorozat első száma *Fosdick: A második mérföld* c. műve már pár száz példány híján elfogyott.

Ez a füzet az ifjúság nevelése egyik legbensőbb barátjának néhai Csiky István lelkésztestvérünknek elmékedéseit tartalmazza a János evangéliumához. Mindenik elmékedése amellet, hogy magán viseli az ő egyéni meleg közvetlen megnyilatkozási módját, végtelenül termékeny magán használatra épügy, mint megbeszélésekre. Ahol lelkészek szoktak az ifjúsággal foglalkozni bibliaórák, vagy konfirmációi előkészítés elmélyítése során, nagy haszonnal használhatják, de még nagyobb haszonnal ajánlhatják használatra az ifjúságnak, mert ez elmékedések nélkülöznek minden szónoki hatáskeresést, hanem tisztán a lélekhez akarnak szólani. Nagyon melegen ajánljuk őket az ifjúsággal foglalkozó lelkész és tanítótestvéreink figyelmébe.

Kiadóhivatali üzenetek.

Előfizetések nyugtázása.

1926 március 1-ig a következő előfizetések érkeztek be kiadóhivatalunkba :

Kassay Béla Tenke 75, Milszti Mihály Józsefháza 75, Mirtse Ferenc Orbaitelek 100, Dr. Illyés Géza Királyfalva 150, Ördög Lajos Pocsály 180, Fekete Gerő Sz.-nyires 75, Szász János M.-útvár 150, Bedő Béla Sepsiszentgyörgy 100, Imre Dezső Sepsiszentgyörgy 150, Plünekösty István Uzon 100, Ref. lelkészi hivatal Székelyudvarhely 150, Barabás Viktor Sövérd 150, Simó János Damján 100, Papp József Gencs 224, Füzessy Géza Vedresábrány 300, Furó Gyula Brassó 65, Fodor Miklós Alsóbölkény 150, Ref. egyház Alsóboldogfalva 150, Dibáczy József Nagylak 80, Páloczi Czlnke István Rimaszombat 150, Bőjthe Géza Sepsiszentgyörgy 230, Kósa Béla Szamosardó 200, Régeni István Gyulafehérvár 150, Daday István Szemesnye 150, Szabó Zoltán Lupény 150, Sebestyén Ferenc Krakkó 150, Balogh Gyula Szemlak 75, Mihályfalvi István M. Léta 150, Csulak Samu Bűrös 75, Dr. Rác Lajos Nagyllonda 75, Zsigmond Károly Szilágysomlyó 75, Biró András Marosvárhely 75, Ignác László Fogaras 150, Fülöp Gyula Oláhbrettye 150, Untárlus egyház képviselőtanácsa H. 300, Fodor Béla Szilágyballa 100, Kertész Márton Vajdakamarás 200, Csulak Ferenc Béta 150, Csla Pál Brassó 350, Klss Géza Szalonta 150, Dénes Dezső Felsőfalva 150, Czlrják Károly Börvely 100, Társadalom olv. Köre H. 232, Ref. egyház M. Vista 200, Péter Sándor M. Keresztur 300, Ref. egyház Bacza 150, Tárucz Géza Csomaköz 150, Démes Ferenc Kézdimárkosfalva 150, Dall Gyula Csávás 225, Adorján István Fejérd 300, Agyagási Károly Mikeszásza 50, Albert József Buzásbesenyő 262, Babos István Sz. Csóka 75, Barabás Gábor Sárd 150, Papp József Rimaszombat 170, Barabási Ferenc Mezőcsávás 300, Biró György Görgényszentimre 150, Bonczhíдай Dezső Szamosujvár 300, id. Borbély Sándor Selyme losva 140, Csutak Ferenc Nyárádmagyaros 380, Szabó Lajos Csobád 180, Kovács József SHS 430, Lány István SHS 150, Háda Sándor SHS 230, Ujvidéki ref. egyház SHS 230, Boross Jenő Szatmár 200, Csermák Béla Nagyvárad 150, Klss Károly Nagyvárad 150, Gulya Géza Nagyvárad 75, Czlra Bálint N. Daróc 300, Donáth László Harasztkerék 300, Imreh Lajos Kézdimártonfalva 165, Kádár Dénes N. Galambfalva 118, Keresztes Gyula M. Péterlaka 150, Klss Lajos Magyaró 265, Kónya Pál Székelykocsárd 180, Dr. Koronka Pál Csikfalva 300, Kovácsi Albert Bonyha 50, Kusztos Dénes Légen 380, László Zoltán Marosillye 155, Máthé Gyula Kozárvár 340, Nagy Damokos Szőkefalva 150, Nagy Gábor Páncélcseh 300, Paál Lajos Kézdivásárhely 135, Soó Sándor Vulkán 150, Sükösd Sándor Magyarózd 220, Szabó Károly Nagysolymos 150, Szász Albert Sepsibodoc 380, Széll Jakab Vajdaszentivány 150, Tar Mihály Abrudbánya 55, Forró Gyula M. Felalu 150, Varga Béla Csekefalva 310, Végh Árpád Egrespaták 75, Weress Sándor Harasztos 300, Zsigmond Dezső Dlsznajó 300, Dakó Lajos Ploesztl 150, Pap Andor A. f. sz. Mihály 380, Szabó János Korodszentmárton 150, Borbáth Dánlel H. 150, Horváth László Budapest 300, Győrblró István Kőkös 300, Csánky Gyula Kézdivásárhely 350, Jakab György Kara 161, Jenel Sándor Nagyernye 450, Fosztó György Jed 150, Ref. lelkészi hivatal Czófalva 150,

Török István Veresegyháza 350, Császár Gyula Pele 150, Kovácsl Albert Bonyha 100, Danka József Fugyl 150, Ref. egyház Magyarpéterfalva 150, Kozma András 100, Kürthy Károly Halmi 100, Máthé Sándor Kolozs 200, Péter András Bülgözd 100, Szücs László 200, Tőkés Gyula Felsőtök 100, Ref. lelkészl hivatal Felsőtök 125, Bereczky Albert Pécel 240, Kliss József Hejczje 240, Nagy Géza Sajószentandrás 200, Nagy Miklós Bóba 240, Ref. lelkészl hivatal Nagyenyed 200, Megyaszy András Hernádszentandrás 240, Csorja Gyula Szörcse 150, Gergely Károly Sármás 140, Nagy Mihály Tompa-háza 175, Fancsall Sándor Keszű 500, Kovács Lajos Brasov 175, Adorján Lajos Póka 350, Dohy Árpád Nagyszalonta 500, Szendrey Dénes Szatmár 150, Szaplonczay Bertalan Nagybánya 175, Ref. egyház Csatár 200, Ref. lelk. hivatal Sövényfalva 150, Töviszl József Oláhujfalu 200, Papp József Hontvársány 150, Takács Ferenc Csikszereda 100, Kliss Mihály Maroscsapó 200, Csernák Béla Nagyvárád 50, Gulya Géza Nagyvárád 25, Bokor Márton Bánfihunyad 100, Dósa Dánlel Palaika 500, Kovács Károly Alvinc 100, Rápó Mihály Damos 200, Szilágyi Béla Öcsény 240, Nagy Lajos Fertőszalmás 210, Bajkó György Barátos 150, Tőkés József Málnás 200, Ref. leányegyház Benkepatony 240, Varga Lajos N. Kalosa 210, Nagy Ida tanítónő Bágyon 200, Blró Sándor Székelyudvarhely 200, Bagoly Bertalan Bors 200, Szabó Béla Huszt 200, Dr. Gyenge Iván Nagyvárád 100, Kovácsl Sándor Subotica 440, Balogh Sándor Mlnaj 220, Kónya Kálmán Bágy 200, Nánay Atilla Hercegszöllős 90, Ref. lelkészl hivatal Lugos 200, Balogh Gyula Szemlak 25, Ref. egyház Kozárvár 200, Szakács Ferenc Désakna 180.

Bartók Béla iratlerjesztésünk céljaira 115 leut adományozott. Hálas köszönet érte.

Kérelem. Kérjük előfizetőinket, hogy mindennemű a lapra vagy a kiadványokra vonatkozó anyagi természetű ügyeket tartalmazó leveleket, rendelést, reklamációt ne egyes személyek s különösen ne a szerkesztők nevére, hanem a kiadóhivatalnak címezzenek. Mivel ezeket az ügyeket nem a szerkesztők intézik, a tévesen nekik címzett levelek továbbítása csak felesleges idővesztéséget jelent.

A szerkesztőség.

Ahitat percei.

Útmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1926. III.

1. *A szülők tisztelete.* (II. Móz. 20 : 12.) Ez az ige nem kényszerű parancs nekem, hanem lelkem óhaja, hogy képes legyek illőképen tisztelni, kik életemet és földi javaimat adták. Mennyivel inkább kell törekednem, hogy az Ő nevét tiszteletben tartsam, ha ő akinek szerelme szülőim szeretetével meg nem mérhető, nekem ily komoly, szent parancsolatot ad. Jönnék és tűnnek nemzedékek, Isten parancsa mindig ez marad. — *Imádság:* Istenem mily nagyon érzem hálátlanságom azok iránt, kiknek szent tiszteletét parancsolád. Ha senki, Te hallgass meg és bocsásd meg súlyos bűneimet. Bizonytal megteszed.

2. *Krisztus én életemnek Te vagy reménysége.* (Ján. 14 : 19.) Az élet rejtett szépsége a belső lelki látás. Jézus búcsújában azt igéri, hogy akik lélekben meglátják, azok az ő dicsőséges életének részesei lesznek. Ezzel egyszersmind örökös részesei lesznek az Atya-Isten életének is. Mily csodálatos látomás! És Jézus biztosan igéri övéinek ezt Ne félj csak higgy és szólj: „akarom, hogy lássak”. — *Imádság:* Oh Jézus, nyisd fel az én szememeit isteni erőd meglátására és vezess át engem életem homályos látásaiból mennyei bizonyosság fényes reggelére.

3. *„Nékem adatott minden hatalom.”* (Mt. 28 : 18.) A tegnap említett belső látás meggyőz Téged Testvérem az Ur mai bizonyágtévéséről, ha különösen a magad törekénységedre és bűnös vakságodra gondolsz. Azért mondja, hogy bizonyossá tegyen arról, hogy magad egészen nyugodtan adhatod át annak, aki „Meggyőzte a világot”. És még egy! Minden hatalmát születésedtől kezdve üdvösséged szolgálatára állította. Még az előtt. Már a kereszten. — *Imádság:* Mily boldog vagyok Istenem, ha olykor, bár ritkán, Tiednek érzem magam. Oh, hadd legyek a Tied, mindörökké csak a Tied.

4. *Az áldozatos szív.* (I. Krón. 29 : 17.) A zsoltáros királynak különösen élete végén egyetlen nagy vágya volt : mindent az Urnak adni. S „Izrael Szentjének” házához minden készen áll. Uram minden, minden a Tied! És most szinte megtorpanva dobban rá hát a szívem!! Hiszen azt kívánja az Úr! Ezt kívánja téled is testvérem : csakhogy megfordítva : először a szívedet, s azzal mindenedet. — *Imádság:* Én Uram, Istenem, milyen szegény és nyomorult koldus vagyok én. De van megtört, meggyötört szívem, Neked adom teremtsd újra a Te szent Fiadban.

5. *Az Írás tudakozásának haszna.* (Csel. 17 : 11.) Kétségtelen, hogy az Írás tudakozása belső lelki gyarapodást szül, nemesebbé tesz. Azzal a gondolattal olvasom tehát mindig a Szentírást, mi az benne, ami lelkemben nemesebbé tesz? Így válik a holt betű életté, míglen megjelenik előttem az élet fejedelme : Jézus. Ő az, aki az Írásból hozzám beszél és hozzám le-hajol. Szorgalmasan olvasd az írást és ne feledd, Isten ez által gyümölcsöt akar benned termelni. — *Imádság:* Köszönöm Jó Istenem, s egyedül Neked köszönöm Szentkönyvemet. Oh, nyisd meg értelmemet, hogy tisztán és elegyítetlenül vegyem ki belőle a Te szent és igaz akaratodat.

6. *Isten ismeretének öröme.* (És. 60 : 19.) Az Írás mindenekfelett Isten igaz ismeretére vezet bennünket. S mily csodálatos, hogy ez nemcsak ismeretgyarapodást okoz bennem ; először csodás örömmel tölti el szívemet. Pedig a világ szerint szomorúság volna, hiszen ami eddig fény és ékesség volt nekem, Isten ismeretével letűntek életem egéről. Ah, de mily boldogság, ha arra gondolok : „az ő szerelmének nincsen éjszakája”. — *Imádság:* Áldott légy Istenem, hogy magadat adtad nekem Jézusban. Kegyelmeddel tölts el engem, hogy örömem egyedül csak Te benned legyen.

7. *Nem látni és hinni.* (Ján. 20 : 29.) Szent ígénk a hit kettős jellemére mutat rá ; az utóbbit boldognak nevezi, ezzel a boldog bizonyossággal megelégedni : „feltámadott az Úr bizonnal”. Nehéz próbára veti az Úr a hívó lelkeket, mint Jóbót ; Te tudnál az ő helyzetében ilyen rendületlen vallást tenni :

„Tudom, hogy az én megváltóm él!” Tudnád-e magad akkor is boldognak érezni? Az Úr ezt akarja, ezt ígéri. — *Imádság*: Óh Jézus fogd meg kezem, s mint vak gyermeket anyja, vezess engem: boldogságom abban legyen, ha magam átadom Neked.

8. *Mindig ugyanaz és mindig más.* (V. Móz. 12 : 32.) Mindig ugyanazok az Isten parancsolatai. Jegyezzük meg, hogy Isten alkut nem ismer; egész lényünkét akarja. Hiábavaló próbálkozás Isten törvényét változtatni! Hozzátenni, elvenni belőle. E helyett próbáld magad engedelmesen alárendelni. Istennel szemben ez az egyetlen lehetséges álláspont. — *Imádság*: Megvalom Uram, sokszor nehéz vagy nekem, de csak addig, amíg könnyű szívem hozzásimul akaratomhoz. Cselekedj, hogy ez mind könnyebben menjen.

9. *Milyen békességet hagyott nekem Krisztus?* (Ján. 14 : 27.) Jézus a saját személyes békességét hagyta nekem: szívének félelem nélküli nyugalmát. Hogy vehetem át tőle e mindennél drágább örökséget?! Rendeld alá magad Isten akaratának, s elégedj meg az ő kegyelmével! Nem azért van-e békétlenségünk, mert ezen kívül e világ szerint kerestük a békességet? — *Imádság*: Te enyém vagy Istenem s Benned mindenem van; segély kegyelmeddel, mindig jobban és egészen a Tied lehessek.

10. *Isten megemlékezik övéiről.* (Jer. 31 : 20.) Ha jól meggondoljuk, nem kevesebbet tanultunk Isten vesszőjéből, mint az ő simogatásából. Bizony kényeztetés Tőle, hogy sajnó szívvel és büntetéssel térít magához, ahelyett, hogy magunkra hagyva, kárhozatra engedne. Nehéz tanulság, de igaz! Ébredj rá én lelkem! — *Imádság*: Hálásan köszönöm Neked, Istenem rólam való emlékezésedet, hogy Te a szívemben tartasz. Cselekedj velem kegyelmesen, hogy irgalmat ismerhessem meg még bánatomban is.

11. *A hit csodája.* (Mk. 4 : 40.) A hit csodáiról sokat írtak: de csodákat is tesz: hegyeket mozgat, meggyózi a világot. Legnagyobb csodája az, hogy legyózi a félelmet. Nem az élet veszedelmeit kisebbíti, vagy semmisíti meg: azokkal szemben megerősíti a szívet, kiöli a félelmet. A hit hősei nem ismerték a félelmet. Nem ismerte ő sem, akiről azt mondja az Irás, hogy „Meghallgattatott egész a félelemig”. — *Imádság*: Félelmek retentései vesznek körül engem Istenem. Mily gyenge vagyok, remeg a szívem, mint a prédára esett bárány. Istennek Báránya, én Jézusom, vedd el bűnömet.

12. *Reggel imádság.* (Zsolt. 34 : 2.) Jó Uram, Teremtő Istenem! Köszönöm neked e reggeli órát, melyre sötét éjelemből felvirrasztottál. E sötétségből virradattal is képbem tárod elém teremtésem titkát, életem célját. Tudakozódóm titkaid után, s boldog vagyok, hogy Téged dicsérhetlek. Érzem és tudom, hogy egyedül csak arra teremtettél, hogy a Te dicsőséged megtessek bennem. Jöjj hát munkás nap gondok — aggodalmak, fájdalomak — örömek s kötelesség mit az Úr rám rótt. Óh mind-mind jöjjetek! De te szíved értsd az Úr szavát, s dicsérd őt szüntelen. Amen.

13. *Vége a tudatlanság idejének, itt a megértés reggele.* (Csel. 19 : 30.) Pál igazán nagy tudatlanságnak nevezi az athéneiek életét. Vajjon minek nevezné a Te életedet, aki ismered Isten szent törvényeit, prófétáit, apostolait, ismered szent Fiát; s életedbe mily sötétben, de kecsgetetően mered be az arany és a vér vigyorgása. Az örök ítélet szava menydörög, hogy mindezeket elhagyjad s térj meg. — *Imádság*: Sötét tudatlansággal és égő bűneimmel omolok zsámolyodhoz Istenem! Könyörülj és derítsd fel rám Szentlelkednek, igaz Istenségednek várvavárt reggelét.

14. *Én és az én házam.* (Józs. 24 : 15) Ahoz, hogy valaki elszakítsa magát a környezettől és Istennek szolgáljon, nagy bizonyosság és erős lélek szükséges. Imádkozunk azonban, hogy Isten minél előbb elvezessen erre a választásra. Ha pedig ide elvezetett, még súlyosbítja terhünket: felelőssé tesz házuknépéért is. Isten elválasztottjai mások terhét is hordozzák. — *Imádság*: Istenem adj nekem tiszta látást és erős lelket, hogy Téged mindig hűséggel tisztelhesselek, s a rábízott lelkeket is a Te szolgálatodra vezethessem.

15. *Isten irgalma örökkévaló.* (Luk. 1 : 50.) Isten irgalmassága abban jelenik meg, hogy e szomorú világban eleitől fogva örömet készítvét és tart fenn számomra s ezenkívül még arra is indít, hogy féljem szent nevét. Fontold meg Luther gyótródását: „Hogy találhatom meg a kegyelmes Istent?” Talán

abban van legnagyobb irgalma, hogy töviset ad lelkembe, hogy el ne mulasszam megragadni örökkévaló irgalmát. — *Imádság*: Köszönöm irgalmas Isten, amit éretem, az én megszabadításomért tettél: Örködj felettem, hogy ki ne essem irgalmadból soha.

16. *A telhetetlenség bűne.* (Luk. 12:15.) A telhetetlenség e világ veleszületett bűne. Nevezetesen a világ önönmagával akar eltelni, túlon-túl telni és sohasem sikerül. Ezért igaz: „Nem a vagyonban van az ember élete”. És a lélek örök szomja, elégedetlensége? Halld az Istent: „Boldogok a lelki szegények”. Isten nem nézi a mi vagyonunkat, hanem lelkünket. — *Imádság*: Égi Atyám, óvj meg engem a telhetetlenségtől. Add meg mindennapi kenyereimet és mindazt, amit üdvösségemre szükségesnek tartasz.

17. *Isten nevében járni.* (Mik. 4:5.) Az Istenben való életnek természetes és egyszerű következménye utainknak, terveinknek szent akaratjára helyezése. A szent Lélek bizonyágtétele az, hogy ezt szinte minden ember vallja. Az pedig, hogy szinte az egész világ ellene cselekszik, az ördög incselkedése. Így hasolik meg a külső és belső ember. Hogy ezen a nyomorúságon segíthessünk, egyetlen lehetőség a Szentírással naponként foglalkozni és imádságban állni az Úr elé. — *Imádság*: Boldog, akit a Te törvényeid szerint járni megtanítottál, Uram! Vajha engem is megerősítsen erre!

18. *Lélekváltás.* (Mt. 16:20.) Isten célja mindenütt az, hogy egész mivoltunkból a bennünk szunnyadó lelki embert alakítsuk ki. A világ ennek ellenére azt akarja, hogy a testi jusson uralomra. Így kerül a kettő között harcra az élet. Ebbe a küzdelembe okvetlenül bele kerülünk. Lehet-e megalkuvásról szó? Jézus számára kétségtelen az út, biztos a győzelem. — *Imádság*: Atyám, a Te szent akaratod, hogy küzdelmekben próbáld meg és alakítsd ki jellememet. Ezért bízom, hogy velem is leszel.

19. *Amint az Úrnak tetszik.* (II. Sám. 15:26.) A helyzet nehézsége abban van, hogy Istennek akarunk szolgálni, de a szolgálat eszközei, módjai, útjai felől bizonytalanságban vagyunk: Mit akar velem az Isten?! Dávid magaviselete megnyugtató útmutatást ad: emberi praktikák helyett bizzuk Isten kezére a kétséges helyzetek kibonyolítását. *Imádság*: Jézussal, az én Megváltómmal imádkozom Hozzád, mennyei Atyám: Nem arra kérlek, hogy kivégy engem a világból, hanem hogy őrizz meg engem a gonosztól.

20. *Tartsd meg a parancsolatokat.* (Mt. 19:17.) Jó lesz megfigyelni e helyen a Mester jellemének vonását. Nehéz problémákon tűnődöl éveken át, vitázol és aggodalmas arcokat vágsz; sokakat terhelsz kérdéseiddel, kétfelével. Végre is sötétségbe borulsz s kétségbe esel üdvösséged felől. Cselekedted a legkisebbet a parancsok közül? kérdi a Mester. Keresed az irgalmas Istent; Cselekedj bár egyszer irgalmasan! — *Imádság*: Jó Atyám áldott légy Jézusomért; a világosságért és életért, amit Benné nekem adtál.

21. *Isten dicsősége.* (Hab. 3:3.) Mégis bármekkora igazoló jelentősége van vallásos életben a cselekedetnek: igézetes ereje akkor táru fel Isten ismeretének, amikor a mindenség keble feldobog és én megértem szíve dobogását; „Isten minden mindenekben”. Teljessé válik az ismeret, ha egész lényem megrázó, boldog lendülettel adja magát Isten dicsőségére, „a Te dicsőségedre teremtettél minket”. — *Imádság*: „Dicsér Téged teljes szívem; én Istenem hirdetem neved”.

22. *Dicsőség az Istennek* (Jel. 7:12.) Megremeg a lelkem, szent és igaz Isten, mikor a Te dicsőségedre nyitom ajkamat, emelem szívem. Tudom, hogy szívem is, ajkam is méltatlan és gyarló a Te dicséretedre. Köszönöm, hogy nekem, gyámoltalan féregnek oly bölcsességet adtál, amellyel, ha gyarló gondolatokkal, tört cserepekben is és homályosan bár, megismerhetem tökéletességédet — *Imádság*: Köszönöm Néked földi fogyatékoságát erőimnek; add meg kegyelmedből a mennyei javak teljességét.

23. *Az Úr szolgálója.* (Es. 53:2.) Isten próbái között legnagyobb az, ahogy ő teljes dicsőségét és tökéletes akaratát Jézusban kijelenti. Ennek az elrejtett bölcsesség és titokzatos üdvözítő akarat felismeréséhez Isten lelkére van szükségünk: „Mi pedig nem a világnak lelkét vettük, hanem Istenből való lelket”. — *Imádság*: „Oh Isten gazdaságának, bölcsességének és tudomá-

nyának mélysége! Mely igen kikutathatatlanok az ő ítéletei és kinyomozhatatlanok az ő utai. Ővé a dicsőség mindörökké.

24. *Krisztus könyörög értettem.* (Ján. 17: 20.) Komoly keresztyennek erős támasza. ha elméjében tartja, hogy Jézus könyörög munkája sikeréért. Hogy pedig ez az ige üresen ne térjen vissza az Atyához, egy szükséges dolog kívántatik meg; az hogy a beteg vegye be az orvosságot: Jézussal együtt imádkozzék. — *Imádság:* Megváltó Krisztusom fogd össze kezemet Veled együtt imádkozni; lehelj rá hervadt lelkemre, hogy az imádságban, mint a harmattól az alélt virág, nyíllék ki az Atya dicsőségére.

25. *Légy erős!* (1. Kir. 2: 2.) A halódó király ez a biztatása különösen szól azoknak, akik Istenországa dolgaiért Isten kegyelmének bizonyosságába dolgoznak. Isten munkatársai és titkainak sáfárai vagyunk, s így az ő országa örökségéért minden erőnket megfeszíteni, egész jellemünket belefektetni a munkába joggal várja el az Isten. — *Imádság:* Milyen gyenge az én erőm a Te dolgaidhoz, Uram! Mégis bizalommal vetem kezem az ekeszavára; hiszen Te az én erőtlenségemet használod fel erőd megmutatására.

26. *Isten megbocsátott és vár.* (Luk. 15: 20.) A megtérés személyi oldalának két nehézségét látom. Egyik abban van, hogy összetört állapotunkat isteni rendeltetésünk képével összemérjük; a másik nehézség abban van, hogy az Atya elvesztünk miatt könnyezik, s továbbá hogy fájdalomkönyvei már e gondolatunkra is örömkönyvekké változnak, könnyebben küzdjük le félelmünket. S már útban vagyunk haza felé. — *Imádság:* Bár sokszor vétkezem ellened, Istenem, e példázatból erőt meritek, hogy megtérjek és éljek.

27. *Isten könyörül.* (Zsolt. 103: 13.) Isten könyörülete szeretetéből folyik; s így az Ő leglényegének egyik sugára. A Szentírás azért használja az emberi képet, hogy mi akik vagy gyakoroltuk, vagy velünk szemben gyakorolták a könyörületet, Isten lényegét közvetlenül megismerjük. Így jelenti ki magát. — *Imádság:* Uram, bár méltatlan vagyok rá ne vond meg tőlem könyörületedet. Bizony elveszek akkor, „Óh, tarts meg engem édes Istenem!

38. *A mi főpapunk.* (Zsid. 4: 15) Isten irántunk való könyörületének nagysága és mélysége abban a megrázó tényben nyilvánul, hogy Szent Fiának nem kedvezett nem könyörült rajta. Irántunk való könyörületből nem könyörült Rajta az Úr. Viszont Jézus is könyörületből öltözé fel portestünket. Ha tehát hozzánk hasonlóvá lett, ezt azért tette, hogy mi abban legyünk hozzá hasonlókká, amiben ő nem volt hasonló. — *Imádság:* Köszönöm Jézusom, hogy állászállottál hozzám bűnőshöz, sőt még a pokol kínjait is szenvedted, hogy lelkeket megszabadítsd.

29. *Uram mutasd meg nekem a Te utadat.* (Zsolt. 27: 11) Dacára, hogy a könyörülő Isten a bizonyosságok ekkora fellegével vesz körül, ne lassszuk erőnket; sőt annál inkább könyörögjünk és munkáljuk üdvösségünket. Hiszen a mi hitünk oly törékeny cserépedény, mit épen tartani és erősíteni egyedül Isten képes. — *Imádság:* „Hiszek Uram, légy segítségül az én hitlenségemnek!”

30. *Maradj velem!* (Luk. 24: 29.) Kisértéseinkben, félelmeinkben lehet-e édesebb bizakodásunk, mint az, hogy Krisztus velünk van „mind a világ végezetéig”. Boldog, akinek Isten kijelentette az Ő Krisztusának örökkévaló barátságát. Már maga az is feletőbb való boldogság, ha így imádkozhatom: „Maradj velem!” Ezt cselekedni nem is szünöm meg soha. — *Imádság:* Hálát adok Istenem Neked, hogy Jézust a földi életben és az örökkévalóságban utitársul vezetőmül adtad nekem. Hadd fogjam meg kezét akkora bizakodással, mint a Tiedet. H. A.

Baksay Sándor: Egy kopott naplóból. — A hazugság — hazugság. Két elbeszélés. Ára 3 lei. Kapható az alábbi címen. Ugyanott bibliák, iratok kaphatók.

„Az Út” kiadóhivatala. Cluj, Calea Victoriei 38. — Ára 2 lei.

„AZ ÉN KICSINYEIM“

8. szám.

„Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket.“ Márk. 10 : 14.

Hű Jézusom kezébe...

Hű Jézusom kezébe, teszem kezem belé,
Ő életem vezére, vezet hazám felé.
A keskeny úton járok, de Ő közel van ám,
Magasból vet világot az Ő keresztje rám.

S ha nem tudom azonnal, hogy Jézus mit kíván,
Várok, szemébe nézek, s szívem nyugodt, vidám.
Mi boldog, édes érzet: Ur Ő éltem fölött,
Szívem nem ismer kényszert, önként szolgálom Őt.

Énekelhető a 270. énekre.

Isten gondviselése.

Egy vándor tikkadtan lépdelt a sivatagban. Égető hőség perzselte felülről, míg a tüzes homok elgyötörte lábait és alétlan rogyott egy fa alá. „Mi szükség lehet ilyen hőségre? — zúgólódik inségében s könyörgő szóval fordul Istenhez kétségbeesésében, — inkább ne süssön a nap, mintsem megemésszen a forróság!” Alig végezte el szavait, elborul a nap, fellegek gyülekeznek és közel eső szele érinti. Nemsokára megered az eső s a vándor boldogan mond hálát Istennek és halad tovább az uton.

De a zápor mind jobban és jobban szakad, kitartóan veri az utazót. Hiába menekül fa alá, átáznak annak védő levelei, nincs hely, ahová rejtőzhetnék, nincs meleg napfény, mely mellett megszáráthatná ruháit. A hideg szél átjárja tagjait s reszketve kiált fel: „Oh, milyen ostoba voltam, hogy azt kívántam, hogy ne süssön a nap s most összefázom és meggémberedem ebben a hidegben.” Reszketve kér bocsánatot Istentől előbbi oktalanságáért s esedezik, hogy útját többé eső ne zavarja. Isten most is meghallgatta. Eltűntek a fellegek és kisütött pompásan a nap. A vándor megszáritotta ruháját, boldogan sűtkérezett a meleg napfényben, jól esett összefázott lábainak a meleg homok.

Egyszerre azonban megszomjazott és víz után nézett. Mind sóvárgóbb ajakkal kereste a forrást, de hiába. Mindenütt, amerre látott, forró, sivár homoktenger terült el. Rémülten keres valami nyomot, bár vadállaté legyen az, de amely forráshoz vezethetné, de nem talál.

Lerogy a sivatagban s szemei előtt angyal jelenik meg, aki szól: Ime te háromszor hívtad ki magad ellen Isten türelmét, most még egyszer kiment ebből a veszedelemből, de jegyezd meg, hogy a te feladatod nem bírálni, amit Ő reád hozott, hanem elfogadni azt.

Mi, akik Krisztus által Istennek gyermekei vagyunk, nemcsak tudjuk ezt, de gyakoroljuk magunkat abban, hogyan tegyük le magunkat az Ő atyai kezébe. A Jézus ölében megszűnik minden baj és nyomoruság.

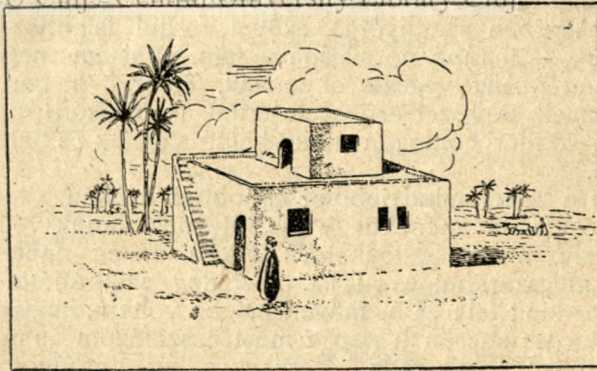
Pályázat.

E lapot olvasó *vasárnapi iskolások* közt pályázatot hirdetünk, hogy irjanak erről: *Miért járok vasárnapi iskolába?* A legjobb dolgozat beküldője egy *énekeskönyvet* nyer jutalmul. A pályázatot leírva és a *vas. isk. vezetővel aláírva* az alábbi címre kell beküldeni *április 1-ig*:

„Az Út” szerkesztősége: Cluj, Calea Victoriei 38.

Keleti ház.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nézzétek meg, ilyen volt egy ház Keleten, a Jézus idejében s ilyen ma is. A felső részt hívták „felház-”nak, egy ilyen helyen ette meg Jézus a tanítványaival az utolsó vacsorát. A ház teteje lapos volt, ezt bontották fel, hogy a gutaütöttet barátai beereszthessék a tetőn át Jézushoz.

Kapható „AZ ÚT” kiadóhivatalában, Cluj Calea Victoriei 38.
Ara 50 bani.